

**In Memoriam
ALEXANDRU ROȘCA
(1906 - 1996)**

„Ni se pare foarte important să precizăm că în această cursă de fond, Alexandru Roșca nu a fost un singuratic, după modelul altor spirite celebre; el a antrenat cu sine numeroși colaboratori, le-a arătat creștele mirifice pe care trebuie să ajungă; i-a încurajat și sprijinit ca un mecena. Niciodată o asemenea operă, de care îndeobște se vorbește mai puțin nu este îndeajuns de prețioasă”. (Marin Aiftincă, Timp și Valoare, Cluj Napoca, Edit. Argonaut, 2003, p. 313). Acest citat se regăsește în cea mai recentă carte dedicată vieții și operei lui Alexandru Roșca, „Alexandru Roșca, Omul, Savantul, Creatorul de Școală”, carte ce reprezintă omagiul unui grup de foști studenți și colaboratori, acum ei înșiși nume importante pe scena psihologiei românești, la împlinirea unui secol de la nașterea marelui Profesor. Cartea în sine reprezintă un In Memoriam, extrem de reușit și mișcător, ce surprinde personalitatea lui Alexandru Roșca în cele mai diverse contexte și ipostaze.

Carierea lui Alexandru Roșca începe încă de la o vârstă fragedă, când în anul II de facultate, Facultatea de Litere și Filosofie din cadrul Universității din Cluj, devine preparator la catedra de psihologie. În 1929, la doar un an de la închirierea facultății apare *Psihologia Configurației*, carte la care A. Roșca este colaborator. Pornind de la acest prim titlu bibliografic, opera sa cuprinde numeroase studii, tratate, monografii, cu o tematică extrem de variată. Iată doar câteva dintre titlurile lucrărilor publicate de-a lungul anilor, atât ca autor cât și colaborator:

- Psihopatologia deviațiilor morali (1931)
- Adaptarea socială (1938)
- Motivele acțiunii umane (1943)
- Tehnica psihologiei experimentale și practice (1947)
- Tratat de psihologie experimentală (1963) – pentru care primește Premiul de Stat în 1964
- Psihologia muncii industriale (1967)
- Metodologie și tehnici experimentale în psihologie (1971)
- Psihologie generală (1976)
- Sinteze de psihologie contemporană (vol I 1980)

Alexandru Roșca nu doar a abordat tematici variate, acoperind o arie largă de aspecte extrem de relevante pentru domeniul psihologiei, dar, chiar mai important, martor fiind la numeroase schimbări, atât la nivel de paradigme, cât și la nivel metodologic, a făcut în mod constant de-a lungul timpului eforturi să se mențină mereu informat despre noile tendințe în domeniul psihologiei și nu doar. Domnul Profesor Ioan Radu, menționează chiar, în volum dedicat lui A. Roșca următoarele „*Posesor al unei mari experiențe de învățământ și de cercetare, dublată de o grilă severă de receptare și evaluare, profesorul octogenar, la 23 august 1986, simplu și modest în conduită, rămânea deschis față de tot ceea ce era nou în cunoașterea umană, preocupat de viitorul științei psihologiei*”.

Probabil tocmai datorită acestei deschideri numele său se leagă astăzi de

dezvoltarea substanțială a psihologiei românești. Discipol al lui Ștefănescu – Goangă, preia și continuă interesul și angajamentul acestuia față de psihologia experimentală, dezvoltând din ce în ce mai mult acest domeniu și dobândind recunoașterea cuvenită, atât la nivel național cât și internațional. Mai mult, Profesorul a avut o contribuție extrem de importantă în formarea unei noi generații care să continue această dezvoltare.

Deținând o serie de funcții importante de-a lungul timpului în cadrul universității clujene, Șeful Catedrei de Psihologie (1949 - 1977) sau Prorector al Universității din Cluj (1950 – 1960 și 1965 - 1967), membru în diferite asociații naționale și internaționale, Membru Titular al Academiei Române, Profesorul a încercat să sprijine cât mai mult diferite proiecte și cercetări în domeniul psihologiei. De remarcat este faptul că nu s-a îndârjit să-și păstreze toate aceste funcții și distincții, fiind mai degrabă de părerea că astfel de funcții atrag după sine și o anumită răspundere ce presupune să știi să te retragi, pentru a-i promova pe cei mai tineri.

Alexandru Roșca a fost cu siguranță un om controversat. Profesorul, așa cum era numit inclusiv de cei apropiați, a fost un om de o sobrietate extremă, un om mai degrabă reținut, genul de persoană cu care se putea

discuta pe diverse probleme științifice, dar sta la șuete, după cum afirmă cei care au avut privilegiul de a-l cunoaște. Profesorul a fost un om căruia i s-au adus multiple acuzații, dar care nu s-a lăsat influențat de acestea și și-a continuat traseul propriu, conform unor valori de la care nu s-a abătut. Un lucru este însă absolut cert, cei care i-au fost studenți și colaboratori, care au avut prilejul de a-l cunoaște, atât cât s-a putut, îl păstrează în memorie ca pe un om de o veritabilă valoare. Volumul publicat acum, la 100 de ani de la nașterea sa și deja 10 ani de la trecerea Profesorului în neființă, este plin de astfel de mărturii. Fiecare îl amintește în propriul său fel, ca dascăl, colaborator, om de știință sau om de familie.

Despre Alexandru Roșca se pot spune extrem de multe, mult prea multe pentru a fi notate în aceste pagini, despre valoare sa ca persoană și în egală măsură despre valoarea sa ca om de știință. Cel mai important lucru este însă, ceea ce a lăsat în urma sa - un colectiv de oameni pe care i-a format, pe care i-a susținut și cărora le-a insuflat propriul angajament pentru știință, și modul în care a reușit să rămână în memoria acestora.